1870. II. évfolyam. 230. szám. Csütörtök, november 24.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz. Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: Minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Napról napra!

⊙ Idestova 4 éve lesz, hogy alkotmányos kormányunk van.

Mi sok szép reményt kötöttünk azon időhöz, midőn alkotmányos ministereink vihetik Budán az ország ügyeit!

Teljesedtek-e a nemzet vérmes reményei?

Azonkivül, hogy az országgyülés rendesen összehivatik, s a sajtónak szabadabb mozgása van, alig érezzük az alkotmányos nemzeti kormány létezését.

Ha végig tekintünk törvényeinken, azon eredményre jutunk, hogy azok részint a közösügyes kiegyezés pótlékai, részint a Bach korszakbeli intézmények meghonositására irányozvák.

Vasuti törvényeink szenvednek némi kivételt; bár azok létrejötte is nagy vajudásba került; magok a vasutak pedig még iszonyubb lármával és kinnal jöttek a világra.

Ime a közvetett adóknak, hus-, borfogyasztási illetékeknek már 5-ik évre, csaknem egészen a gyülölt osztrák rendszer szerint meghosszabitása hozatik szőnyegre — törvényjavaslat alakjában — a kormány részéről.

Az egyenes adórendszerben 4 év alatt semmi reformot, semmi jótékony könnyitést nem bir tenni a kormány.

Az adóvégrehajtás csak olyan szigorral s tán még több keserüséggel foly: az adóárverés napirenden van; csupán az a különbség, hogy nem osztrák finánczok, hanem magyarok adják el potom árért a szegényebb osztálytól lefoglalt zálogokat; és hogy a magyar ember nem csap belőle oly lármát, mint azelőtt, mivel olykor azon gondolat szállja meg, hogy hiszen magunknak fizetjük most már az adót; habár Bécs telhetlen pénzládái nyelik is el vérverítékkel szerzett filléreinket!

Ime kormányunk nagyon megelégelte az időt, hogy népválasztotta birák itéljenek peres ügyeink felett; ki sem próbálta jól e nemzeti intézményt; nem is kisérlette meg, hogy a birói képesség és szakertelem kellékeinek biztositékaival vegye körül a több évre terjedőleg kihatandó birói meghatalmazást a néptől, vagy a kormány befolyásával föleresztett vegyes választások mellett hozza létre az elmozdithatlanság érvénybe léptetésével biztositandó birói kart az alsóbb törvényszékeknél!.. Elitélte az ősi intézményt!

S itt az idő, hogy a Bach korszakbeli „Bezirks- és Distrikts-Gericht"-ek ujra életbe lépnek a kinevezéstől függő birák függőségének emlékeivel.

Pénzügyi tekintetben nem birunk haladni; kivált az önállóság felé e tekintetben alig tettünk egyetlen lépést is!

Nem vagyunk képesek egyetlenegy nemzeti bankra szert tenni; mert Bécsben nem akarják; s igy nemzeti független ministereink sem akarhatják.

Nem is szólok a közös hadseregről, melynek soraiban a nemzet ifjusága sárga zsinórral átkötött árva lányhaj gyanánt kesergi az ország függősége miatti bánatát!

És 4 év mulva is csak azon reményét fejezi ki a pénzügyminiszter, hogy követeléseinkre nézve majd elszámol Bécscsel!

Nehéz várni! Bezzeg elszámolt mivelünk Bécs 1848-ben igen gyorsan, s azután is folyvást!

Elvitte a magyar 1 és 2 frtos bankjegyek ezüst alapját Pestről, s azóta sem képesek azt visszakeriteni minisztereink.

Elszámolt velünk, midőn az országban és országon kivül számunkra készitett vérfördőkről nekünk adta be a számlákat fizetés végett!

Elszámolt, midőn az orosz cs. seregek általi okozott káraink értékét megkapta a muszkától, illetőleg ennek betudta készpénz gyanánt; a nélkül, hogy minket csak egy fillérben is részesitett volna.

Elszámolt, midőn Kossuth bankjegyeinket elszedegette s keserves keresményeinket lángok martalékául dobta oda, hogy meggyalázza emlékezetét is!

Elszámolt velünk, midőn elhurczolta fiainkat idegen országokba, idegen érdekek szolgálatába!

Elszámolt, midőn 17 éven át annyi adót csikart rajtunk, a mennyi tetszett, a nélkül, hogy a nemzet javára forditotta volna annak csak tizedrészét is!

Elszámolt, midőn nyelvünket, nemzetiségünket elnyomta, és el akarta törölni a föld szinéről a magyar nemzetet!....

És a mi minisztereink nem tudnak elszámolni Bécscsel, legigazságosabb követeléseinknek visszavételére nézve!

A remény szálaihoz füzik a nemzet jogait, midőn követelhetnének.

Mindig csak a várakozásra utalják a feljajduló honfit!

Meddig még?

A tengődés, az elernyedés időszaka ez!

A lassudan emésztő méreg okozta feloszlási elkorhadási időszak jele ez!

E kór, ha sokáig dul, fölemészti a nemzet erejét!

Legalább is elveszti türelmét, és méltán!

Megunja, szégyeli a nemzet e gyáva tespedés politikáját, melynek jelszava: „napról napra tengődni!" ....

Illő volna, hogy minisztereink — Vörösmartyval szólva, ki jó barátjuk volt — tennének is már valamit, valami nagyszerüt, dicsőt a nemzet javára!

— **A horvát országgyülés** negyedik ülése f. hó 19 én Kraljevics azon inditványával kezdődött, hogy az országgyülés táviratilag fejezze ki üdvkivánatait Erzsébet királyné névnapjára. Az inditványt lelkes éljenzéssel fogadták, s az elnöknek táviratára még ugyanazon nap este érkezett vissza Meránból a főudvarmester válasza, melyben ő felségének köszönetét fejezi ki.

— **A horvát képviselők** közül mintegy 100 Pestre jött, hogy részt vegyen a magyar országgyülés vitáiban. Hir szerint azonban csak 2—3 napig szándékoznak itt maradni.

— **Uj vasutvonal megnyitása.** A cs. kir. szab. osztr. államvasut ma november 24-én fogja a közforgalomnak a Bécs-Grussbach-Stadlau-Marchegg vonalat átadni. Ezen vonalak megnyitásával egyuttal a grussbach-brünni, grussbach-znaimi és a brünn-rossitzi vonalakon uj menetrend fog életbe lépni. A nevezett vonalak megnyitásával a társaság összes vonalai összeköttetnek egymással. Mindazonáltal a bodenbach-prága-brünni, és a marchegg-baziási vonalakkal való egyenes összeköttetés további intézkedésig csakis Gänsendorfon át az északi vasuton fog eszközöltetni.

* **Bécsi tudósitások** szerint, az egész Potocki-ministerium irásban benyujtotta lemondását ő felségének.

— **Juste Tódor**, ki a Belgium történetére vonatkozó több müvével szép hirnévre tett szert, most Brüsselben igen érdekes müvet adott ki „III. Napoleon és Belgium" czim alatt. Benne azon titkos szerződés is tárgyaltatik, melynek czélja: Belgiumnak Francziaországba bekebelezése lett volna s mely állitólag Benedettitől ered. Szerző azt bizonyitja, hogy Porosz- és Németország mentették meg Belgium függetlenségét a jelen háboruban nyert diadalok által.

— **Flórencz**, nov. 23. Az eddigi választások eredménye a kormányra nézve előnyös. —

Aosta hgnő lebetegedése közel van.

— **Berlin**, nov. 23. A nemzeti szabadelvü párt az országgyülésen a királynak és hadseregnek köszönetet fog inditványozni.

Flórencz, nov. 23. Két évi hadjutalék behivása és a flotta felszerelése elhatároztatott.

— **Florencz**, nov. 23. Lamarmora lesz kinevezve bécsi nagykövetté.

— **Brüssel**, nov. 22. Az „Indep. belge" egy berlini távirata a német szövetség alkotmányjavaslatának következő kiegészitő részeit jelenti: háboru üzenésre a szövetségi tanács beleegyezése szükséges, kivéve, ha a szövetségi terület megtámadtatnék. Baden 14 tag által fog a parlamentben képviseltetni, és a szövetségi tanácsban 3 szavazata lesz. Hessen 6 uj parlamenttaget küldend, ezek a Rajna bal partján levő hesseni területet jogják képviselni; a szövetségi tanácsban 3 szavazata lesz.

— **München**, nov. 22. Az „Allgemeine Ztg" távirati jelentése, hogy egyesség jött létre Bajorországnak az észak-német szövetségbe való belépése ügyében, hamis. Az észak-német szövetségi alkotmány föltétlen elfogadásáról szó sincsen; a „Correspondenz Hoffman" által tegnap jelentett egyesség a bajor miniszterek és a szövetségi kanczellár közt nem történt fenntartás nélkül Bajorország állásával szemben.

Franczia-porosz háboru.

Debreczen, nov. 24.

= Talán már tizszer is kaptuk Berlinből azon hirt, hogy Páris bombáztatása megkezdetni fog. Megvalljuk nem hisszük. Ha a porosz sereg már két és fél hónap óta várakozik Páris feladására, a nélkül, hogy bombáztatta volna, most csak nem fog egy oly szigoru rendszabályhoz folyamodni, mely csak akkor lenne okadatolt, ha a felmentő hadsereg fenyegetné a cernirozó hadsereget.

Brüssel, nov. 22. Egy luxembourgi sürgöny jelenti: reggel hallható volt a Mosel-magaslatokon Thionville bombázása, 18 lövést számlálnak egy percz alatt. Párisi léghajótudósitások jelentik: Páris nyugodt, nem beszélnek sem átadásról, sem fegyverszünetről. 50 grammnyi hus adatik ki naponta. Valamennyi 20—25 éves nőtlen, a mozgó nemzetőrséghez tartozik.

London, nov. 23. Amerika eddig Francziaországnak 400,000 fegyvert és 50 millió töltényt szállitott.

Tours, nov. 23. A „France" egy sürgönyt vesz Londonból, mely jelenti, hogy az eddig megkötött fegyverszállitási szerződés még respektáltatik, de továbbra beszüntettetik a fegyverkivitel.

Brüssel, nov. 23. Saint-Quentint tegnap a poroszok megszállották.

Keleti kérdés.

= A „Journal de St. Petersburg" nov. 18-iki száma egy figyelemre méltó czikket közöl az orosz keleti politikának czéljairól. Ezen lap látszólagosan a bécsi „N. fr. Presse" ellen polemizál, valóságban pedig az osztrák-magyar kormány ellen lép fel, s Oroszország váratlan eljárását egy egészen uj oldalról világitja meg. Bár ezen czikk egyes pontjai igen nagy keserüséggel irvák, s abban az osztrák politikának a krimi háboru alatti eljárása ellen sok szemrehányás van foglalva, még sem nevezhető azon czikk Ausztria-Magyarország ellen egészen ellenséges indulatunak, sőt inkább némi intés, sőt felhivás létezik abban Ausztria részére. Ez ugyan kissé kozákos alakban történik, de azért a tulajdonképeni czélt még sem ismerhetni fére.

Az orosz lap azzal kezdi, hogy Beust grófot védelme alá veszi azon szemrehányás ellen, mintha ő 1867-ben oroszbarátságos törekvései által bibát követett volna el. Hogy a birodalmi kanczellárnak hizelegni fog e a Journal de St. Petersbourg dicsérete, arra semmi gondunk. — Mindenesetre boszantó, hogy a nevezett lap azon megjegyzést teheti: „Nem lehet belátni, mért találná ma jogtalannak gróf Beust az 1856-diki szerződések revisióját, a midőn azt 1867-ben jogosnak találta." Ha az osztrák külügyi politika ezelőtt három évvel oly megfoghatatlan módon nem jár el a szerb erősségek ügyében, most meg lett volna kimélve az orosz hivatalos lap dicséretétől, a mi a jelen perczben sajátságos kellemetlen hatást gyakorolhat reánk. Köszönetet pedig ugy sem érdemlünk az orosz részről, mert a nevezett lap szerint Beust gróf törekvései eredménytelenek voltak. E szerint a törököknek a szerb erősségekből eltávolitása nem is tekinthető eredménynek, legalább nem olyannak a mely az orosz óhajokat kielégitette volna.

És most köszönet helyett Oroszország csak szemrehányásokkal, vádakkal lép fel Osztrák Magyarország ellen. Szemére hányja Ausztriának, hogy (részben) szakitott a régi, avult hagyományokkal. Ausztria hasonlóképen egyik oka azon rendszer összeomlásának, mely negyven éven át érvényre emelte a békülékenységet és tiszteletet Európa általános ügyeiben a jog iránt. És mi volt ezen rendszer? Ismerjük azt jól. A Pentarchia. Az öt nagy hatalom uralma a szent szövetség boldogtalan gyermeke, a népek minden szabadságának, minden önállóságának elnyomója.

Nem az osztrák kormány s nem más nagy hatalmasságok kormányai okai annak, hogy Pentarchia rendszere összeomlott, hanem az idő, az előhaladás, és a nemzetek növekvő ellentállása rombolták azt szét.

Ezen szétrombolásról azonban hallgat a „J. P." csupán azon számos szerződést emlegeti, melyek az utolsó 20 év alatt megtörettek. És itt aztán lehet a sorok közt olvasni: „Mért cselekednék Oroszország másképen. Aztán azt mondja a nevezett lap, hogy a mig a török flotta a Bosporuson horgonyoz, addig Oroszországnak a Feketetengeren nincs egyebe a maga védelmére egy darab papirnál. Miután pedig egy darab papir mai napság nem sokatér, kötelessége a kormánynak a császárságot minden oldalról biztositani minden megtámadás ellen. — Törökország a XIV-ik czikk beszüntetése által nem lesz fenyetve, mert hiszen a többi pontot Oroszország is fenakarja tartani.

Ausztriának a „Journ. d. St. P." nem a legőszintébb és legjobb tanácsokkal szolgál. Először is tagadja, mintha Oroszország Ausztria hatalmának kifejlődésére csak valamenynyire is veszélyes volna. Hanem a mi aztán most jön, az már valóban érdekes. Az orosz lap nevezetesen mondja, hogy Ausztria politikai helyzetének minden nehézségei azon perfid és roszakaratu politikának tulajdonithatók, a melyet Ausztria a krimiai háboru alkalmával követett. Hogy Ausztria politikája a krimi háboru alkalmával elhibázott volt, az bizonyos, és a J. d. St. Petersbourg most csak azért emlékezteti erre Ausztriát, hogy az hibáját jóvá tegye. — Akkor lenne Ausztriának jó és jogos politikája ha Oroszországgal szövetkeznék, s még ezen kivül igen hangsulyozza a nevezett lap a közös érdekeket. — Ime Oroszország még szeretetreméltó is tud lenni, s barátságosan int felénk.

De Ausztria Magyarország nem használhatja fel a muszka ezen szeretetreméltó barátságát. A közös érdekek, melyekről a „J. d. St. P." beszél, azok csak a multban léteztek, s jelenben az önfentartási ösztön maga kimutatja Ausztriának azon állást, melyet a keleti kérdésben elfoglalnia kell. S hogy minő állás ez, arról közelebb fogunk majd szólani.

Bécs, nov. 23. A „Wand." konstantinápolyi sürgönye szerint Törökország elvan határozva. — A sultán fegyverkezést parancsolt Ausztria és Anglia mérséklőleg hatnak.

London, nov. 22. A „Times" mondja: Oroszország egy 500,000 főnyi sereggel bir, bizonyos, hogy hónapok óta vezettetnek csapatok a török határ irányában. A „Times" kivánja, hogy az angol sereg organizálása sürgettessék. Egy távirat szerint Gortsakoff békés hangon felelt Granville jegyzékére.

Bécs, nov. 23. A török válaszjegyzék tegnap Sz.-Pétervárra küldetett. A „Tagbl." szerint a jegyzék fájdalmas érzéseknek ad kifejezést az orosz eljárás fölött. Az 1856-dik évi szerződést három nagyhatalmasság irta alá és Törökország reményli, hogy e nagyhatalmak azt továbbra is támogatni fogják.

A fellegek mindinkább tornyosulnak.

∴) Nagyon jámbor optimistának kell annak lenni, ki ez időben még azzal a boldog reménynyel kecsegteti magát, hogy az orosz-török conflictust még tintával, pennával el lehet intézni.

Bármily szelid hangon válaszolt is a bécsi és londoni kabinet a muszka államkanczellárnak körsürgönyére, ez nagyon jól tudja, hogy a csöndes hang erélyes tiltakozássá fokozódik, mihelyt a párisi szerződésnek valamely pontja iránt az orosz hatalmasság kellő tisztelettel nem viseltetik s azt áthágja, anélkül, hogy a szerződést aláirt felek összegétől arra engedélyt nyerne.

Hogy ezzel immár az orosz kabinet nem sokat törődik, elevenen bizonyitja ama lázas gyorsasággal történő fegyverkezés, melyről átalában az északi lapok és levelezők tudósitják az olvasót.

Különös mozgalom észlelhető most Oroszországban s az orosz keleti tengeri kikötőkben is. Kronstadból közelebb Knepp-féle ágyukkal ellátott naszádok indultak ki, melyeknek rendeltetése lesz, az erődöknek oltalmazása, — s ugyanazon gyárból decz. 1-ére ujabb szállitmányt várnak. Nagy gond van forditva a mitrailleuse-ütegek kiállitására is. E fegyverekből már jelentékeny mennyiséget szereztek be s a lőgyakorlatokat már meg is tették a pusztitó fegyverekkel.

Anglia lapjai nagyobbára harczias szellemmel telvék. Elmondják, hogy ők ugyan a békét szerfelett becsülik, azonban, hol érdekeik és becsületük megmentése forog szóban, ott pillanatig sem haboznak, fegyvert ragadván. — Nagy reménységet vetnekabban, hogy a keleti vizi operatióra a franczia hadi hajókat kölcsön a köztársaság kormánya nekik átengedi, annyival inkább, mivel ők e szivességet más uton-módon könnyen viszonozhatják Francziaországnak, — amire ennek oly nagy szüksége van — pénzzel és fegyverrel!

Hogy az osztrák-magyar kabinet mint gondolkozik tulajdonkép a keleti eshetőségek felől, azt még biztosan nem tudjuk.

Mindenütt oly áldott tétlenség és nyugalom észlelhető Ausztria-Magyarországon, mintha évtizedekre kiható békéje lenne biztositva.

Az előrelátó eszélyesség mindenesetre megbecsülhetlen, dicső adomány s közös kabinetünk jól teszi, ha szándékait nem röpiti előre a szélnek minden irányában szét; csak az az egy aggasztó, hogy semmiféle tényleges elővigyázati rendszabályt nem sejtünk,

Mondhatni ugyan, hogy „pénzzel járják a vásárt" és még nem ült össze a delegatió, mely a hadi budgetet megállapitsa, — de ez a dolognak pénzügyi oldalára vonatkozik, még több oly elővigyázati intézkedések foganatosithatók, melyek a financziába nem vágnak. Hogy egyebet ne emlitsük, a honvéd-tábornokok még mindig csak a jámbor óhajtások közé tartoznak, holott tudvalevő dolog, hogy minden hadseregnél főelőny az, ha ugy a sereg jóelőre megismerkedik vezéreivel, mint a vezérek a legénységgel. Hevenyészett vezérekkel sikeres hadat folytatni, csak a ritkaságok közé tartozik, különben is egy Bem vagy Napier gyorsan rendező és szervező lángeszével nem minden hadvezér birhat.

Fél rendszabályok nem sokkal érnek többet a semminél, sőt gyakran káros hatásuak, amennyiben azokban kormány és nép jogosulatlan bizalmukat vethetik, mi a további tevékenység utját zárja rendszerint eleve el.

No de ne türelmetlenkedjünk. Várjuk be még azt a néhány napot, mig a delegatio a dolgok pénzügyi oldalát megvitatja s a fölött határozhat.

Országgyülési tudósitás.

A képviselő-ház ülése nov. 22-én.

(Folytatás.)

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök, Simonyinak a külügyre vonatkozó kérdéseire válaszolt.

Simonyi Ernő képviselő ur távollétemben — ugy mond — interpellatiot intézett hozzám, melyben némileg ismételte azon nézeteit, melyek ugyanazon tárgyban beadott első interpellatiojának alapjául szolgáltak, hogy t. i. a magyarosztrák monarchiának feladata volna a hadviselő feleknek bizonyos feltételek elfogadását nemcsak ajánlani, hanem azokat ezek elfogadására lehetőleg kényszeriteni.

A mi az elsőt illeti, én már a multkor elvben kimondottam abbeli nézetemet, hogy az interventio és non interventio politikájának előnyeit egyesiteni lehetetlen, hogy a neutralitást fentartani és a békefeltételeket akarni egyik vagy másik félre erőszakolni, ismét nem egyeztethető össze. Erre nézve ujabbat ma sem mondhatok.

A t. képv. ur egy másik interpellátiot is intézett hozzám azon jegyzékre vonatkozólag, a melyben a muszka kormány azon szándékát fejezi ki, hogy az 1856-ki szerződésnek, a fekete tenger neutralitására vonatkozó pontja reá nézve nem létezőnek tekintessék.

Azt gondolom, a t. képv. ur sem fogja megvonni tőlem helyeslését, ha azt mondom, hogy minden nagyobb fontosságu diplomatiai kérdésnek van egy bizonyos stadiuma, melyben a kormányt interpellálni nem szokás, és pedig nem szokás azon egyszerü oknál fogva, mert az ily válaszok, és az okokból következő discussiok igen sokszor, vagy az egyik, vagy a másik félnek csak állását nehezitik.

Ez az érzéknek egy neme, mely minden oly parlamentben felállitható, mely több ideig foglalkozott külügyekkel.

Hozzájárul az is, hogy miután a delegatiok nehány nap alatt összejönnek, és a kérdés bizonyára oly természetü, mely megkivánja, hogy erre nézve a monarchia mindkét része nyugodtan megfontolva hozzon határozatot, az előzetes és egyoldalu discussio nem volna helyén. —

Ennek következtében ugy a tisztelt képviselő urhoz, mint a t. házhoz azon kéréssel kell, hogy forduljak, mentsen fel attól, hogy én ezen kérdésben jelenleg választ adjak.

Helfi képviselő ur Rómára, illetőleg az olasz kormány és a pápa közti viszonyára vonatkozólag intézett hozzám interpellátiót. Minthogy azonban a tárgyalások a pápa és az olasz kormány közt most folynak; s nem tekinthetők sem egy sem más tekintetben végzetteknek, e kérdést sem oly sürgősnek nem tartom, sem oly stadiumban levőnek nem ismerem, melyre nézve a discussio jelenleg szükséges, vagy csak czélirányos is volna.

Simonyi Ernő. Mikor a nemzetre nézve életkérdéssé válható kérdések merülnek fel, minő ránk nézve a keleti kérdés, a nemzetet fel kell világositani. Nem intézek oly kérdést a miniszterelnökhöz, a melyekre adandó válasz bajt hozhatna a kormányra. A miniszter egyébiránt a delegatióra utal, hol majd megadatnak a felvilágositások. Ez a nyert válaszban a legszomorubb, mert ha van a magyar országgyülésnek joga, a külügyekre nézve felvilágositást kérni, és a külügyekhez szólani, akkor ezen jognak tagadása és a magyar képviselőháznak delegátiohoz való utasitása valóban szomoru. (Helyeslés balfelől.)

De a törvény sehol sem mondja, hogy a külügyekre nézve a magyar országgyülésnek akár interpellatiót intézni, akár más bárminemü, szükségesnek tartott lépéseket tenni joga nem volna. Annálfogva ha a miniszter valóban nem válaszolhat magokra a kérdésekre, legalább ne állitsa azt itt, hogy a képviselőházat nem illeti meg a kérdezési jog, hanem csak a delegatiókat. Ohajtaná, hogy a mennyire legalább az eddigi áldozatok után lehetséges, e törvényhozásnak joga továbbra ne csonkitassék. (Helyeslés a balfelől!)

Andrássy Gyula gr. miniszterelnök ujra kijelenti egész őszinteséggel, hogy a kérdés nincs oly stadiumban, melyre a válasz akár kivánatos akár hasznos lehetne. Tagadja, hogy a kérdést a delegatiohoz utasitotta volna. Mert, ha bár a határozat a külügyekben a delegatiot illeti, valahányszor külügyekre nézve interpellátatott, mindig kötelességének tartotta arra válaszolni, mert azon elvből indult ki, hogy a háznak tájékozást szerezni és véleményét nyilvánitani jogában van.

A ház többsége e választ tudomásul veszi. —

Helfi Ignácz kijelenti, hogy interpellatiójában nem fektetett sulyt a politikai, hanem a közmüvelődési oldalra. Kéri a házat, ne vegye tudomásul a miniszterelnök válaszát, hanem tüzze ki tárgyalásra.

A ház többsége tudomásul veszi.

Elnök kéri a ház tagjait, hogy a jövő ülésben válaszszanak meg egy póttagot a delegatióba, egy tagot a könyvtári, egyet pedig az alapok megvizsgálására kiküldött bizottságba. Végül, miután Anker lemondása által egy jegyzői hely megüresedett, erre is hozzák el szavazati jegyeiket.

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter pótköltségvetést terjeszt be, mely a Fiuméban felállitott első folyamodásu biróság tagjainak fizetésére, a pesti kir. táblánál rendszeresitett tengerészeti előadói állomásra, s a magy. kir. curiánál alkalmazandó horvát és fiumei tag fizetésére vonatkozik.

A pénzügyi bizottsághoz utasittatik tárgyalásra.

Napirend: A pénzügyminiszternek Zsedényi interpellatiójára adott válasza..

Zsedényi Ede veszélyt látna abban, ha a közös pénzügyminiszternek megengednők, hogy az ország rovására hitelmüveleteket eszközölhessen és e végből inditványozta az indokolt napirendet. De miután Warhmann oly határozati javaslatot nyujtott be, melyben kiemeli azt, hogy a közös pénzügyminiszter nem mint olyan, hanem egyenesen mint csak a magyar miniszterium megbizottja szerepelt és igy a felelősség egyenesen a magyar pénzügyminisztert illeti, és miután az az indokolt napirendnek alapeszméjét fejezi ki, a maga inditványától eláll. — (Helyeslés jobbról. Zajos nevetés balról.)

Wahrmann Mór a pénzügyminiszternek Zsedényi interpellatiójára adott válaszával azért nem lehetett megnyugtatva, mert a miniszter azt mondotta, hogy hitelmüvelet és kölcsön közt lényeges különbség van. E nézetet el nem fogadhatja, mert minden hitelmüvelet nem egyéb mint kölcsön, itt országos teher. Adósságot pedig az országgyülés beleegyezése nélkül nem lehet csinálni. Ezért adta be határozati javaslatát, melyben határozottan ki van mondva, hogy csak azt veszszük tudomásul, hogy a közös pénzügyminiszter Magyarországot illetőleg csak az illetékes magyar kormány megbizásából tette a kérdéses pénzügyi müveletet. Azt gondolja, hogy ez által az alkotmányos jog tökéletesen meg van óva. Ajánlja javaslata elfogadását. (Helyeslés jobbról.)

Kerkápoly Károly pénzügyminiszter megjegyzi, hogy előlegezési müvelet és kölcsön közt igenis lát különbséget, de ez nem financzialis, hanem közjogi különbség és erre fekteti a hangsulyt. Ez az előlegezési müvelet közjogilag azért védhető és azért helyes, mert természeténél fogva ideiglenesség jellegével bir mig az országgyülés annak fedezési módja iránt nem intézkedik.

A mi azt illeti, vajon magáévá teszi-e Wahrmann hat. javaslata azon kifejezést, hogy a közös pénzügyminiszter nem mint olyan contrahálta előlegezés utján a kölcsönt, hanem igenis minket terhelőleg a magyar kormány, a tulfélt terhelőleg pedig azon fél kormányának megbizottjaként s nevében, erre minden tartózkodás nélkül felelheti, hogy ez nem is lehetett másként.

Ez az eset. Méltóztassanak, igy fogván fel, az esetet itélni. Nyugodtan várja a ház határozatát.

Simonyi Lajos br. azon esetre, ha Zsedényi inditványát visszaveszi, azt magáévá teszi s pedig azon okból, mert ki nem vehető a miniszter válaszából, mi módon járt el a közös pénzügyminiszter. Nem mondta meg: a közös miniszter kötötte-e a kölcsönt, vagy pedig csak ugy kötötte, mint a pénzügyminiszter ügynöke?

A követett eljárás által flagrans megsértését látja a törvénynek.

Irányi Dánielt egyik inditvány sem elégiti ki s egy

határozai javaslatot nyujt be: melyben kimondja, hogy

Tekintve, hogy hazánk ősalkotmányos jogai szerint az országgyülés megegyezése nélkül az országra terheket róni nem lehet,

Tekintve, hogy az 1867. XII. t. cz. 57. § értelmében Magyarország jövendőre sem fog semmi oly államadósságot magára nézve kötelezőnek elismerni, melynek fölvételéhez az országnak törvényszerüen és határozottan kijelentett beleegyezése hozzá nem járult,

Tekintve másfelől azt, hogy a közös pénzügyminiszter mult aug. hóban egy 12 millió ujabban pedig egy 9 száz nehány ezernyi közös kölcsönt vett fel, oly szükségek fedezésére, melyek már az országgyülés együttléte idejében léteztek s illetőleg előrelátva s jelezve is voltak, minélfogva az országgyülést nem elnapoltatnia, hanem egyedül tartania kellett volna a kormánynak,

Tekintve továbbá, hogy ezen közös kölcsön vételébe a magyar kormány beleegyezett, s azt nem a törvény s szükség parancsolta megszegésének állitja, mely miatt utólagos fölmentésre szorulna, hanem törvényes eljárásnak követeli;

A képviselőház, a magyar kormány ezen eljárását mint törvény s alkotmányellenest roszalja, a kötött kölcsönt pedig Magyarországra nézve kötelezőnek el nem ismeri." Ajánlja a háznak inditványát elfogadás végett.

Várady Gábor az inditványt részletes vita alapjául elfogadja, de csak átalánosságban, t. i. azon részét, mely azt mondja ki, hogy az országra oly kölcsön nem lehet kötelező, mely hozzájárulása nélkül köttetett, és azt, mely e törvényt a jelen esetekre alkalmazni kivánja. —

A dolog érdemére térve, — a pénzügyér hiába menti magát a delegatiókkal.

Az „ideiglenesség" nagyon gyönge mentség, mert hisz minden kölcsön ideiglenes, azaz addig tart mig visszafizettetik. De még roszabbul védi ezen eljárást a „pénztári müvelet" kifejezés, midőn ez nem több és nem kevesebb mint az államvagyon bizonyos részének elzálogitása. A pénzügyér ur aligha adna absolutoriumot fiának (ha volna kinek) midőn megtiltá, hogy adósságot tudta és beleegyezése nélkül csináljon, ha ez azzal védené magát, hogy „nem csináltam adósságot, nem is vettem fel kölcsönt, hanem elzálogositottam azon ékszereket, a melyek édesatyámnak, és mostoha anyámnak közös tulajdonát képezik." (Derültség a baloldalon Igen jó!)

Épen a miniszter szempontjából és nyilatkozataiból indulva ki, nem látja igazolhatónak ez eljárást, s az általa jelzett módositásokkal Zsedényi inditványát, vagy ha ő azt visszavenné, Simonyiét általánosságban a részletes vita alapjául elfogadja. — (Helyeslés a baloldalon.)

Kerkápolyi K. pénzügyminiszter Simonyi és különösen Várady állitásaira tesz megjegyzéseket. Szóló elismeri, hogy az ország terhére kölcsönt csak az országgyülés előleges felhatalmazása folytán lehet venni; de miután ez a viszonyoknál fogva lehetetlen volt, most utólag kell a jóváhagyást és a felelősség alóli felmentést kikérni, mikor az igazolást, az indokokat s magasabb érdekeket is elő kell sorolni, melyek miatt a kölcsön felvétetett.

Hosszasabban indokolja azt, hogy miért kellett neki e kérdésben az interpellatiót bevárni, és miért nem állott Várady szerint önként elő az egész ügy állásával.

Szeliczey Ödön az ország és a kormány hitelének érdekében, — helyesnek látja a kormány hatáskörét annyira kiterjeszteni, hogy felelőssége mellett ily kölcsönöket, szükség esetében tehessen. Pártolja Wahrmannt.

Németh Albert a Zsedényi által fel idézett jelen tárgyalást tüzijátékhoz hasonlitja, mert ennek is természete az, hogy magasra emelkedik, átvilágositja bizonyos ideig a láthatárt, azután egy nagyot puffan és elenyészik, nélkül, hogy valakinek ártana.

Tiltakozik az összeg ellen, mely felvétetett és a hitelmüveletet kötelezőnek el nem ismeri.

Mocsáry Lajos a szótól eláll.

Horn Ede: Az általános parlamenti szokás azt kivánta volna, hogy a miniszterium előterjeszsze azon okmányokat, melyek a tárgy felvilágositására szolgálnak; elő lehetett volna terjeszteni azon levelezést, mely a közös pénzügyminiszterium és a magyar kormány közt folyt. Igy a hogy a vita foly, hiányzik annak minden támpontja. (Zaj. Halljuk!) Kész vagyok holnap folytatni beszédemet. (Halljuk! Zaj.)

Elnök: Tessék folytatni. Sokan vannak még felirva. (Felkiáltások: Holnap.)

Horn E. folytatva beszédét, elismeri hogy lehetnek és vannak okok, melyek, ha a haza valóban veszélyben van, megengedik, hogy a törvény megszegessék, de ép azért mivel e salus reipublicaenek igen nagy hordereje van, nem szabad ez érvvel visszaélni, és csak egész rendkivüli esetben használni Ha általában mindenkor elfogadjuk e mentegetést, akkor egyszerüsithető, e ház feladata. A törvény-könyveket a régieket, ugy mint az ujakat, a museumbe küldjük, bezárjuk a ház ajtait, miután egyszerü ilyféle határozatot hoztunk: tekintetbe véve, hogy a haza java minden felett áll, tekintetbe véve, hogy a miniszterim csak a haza javát akarhatja, felhatalmaztatik a kormány mindenben bölcs belátása szerint cselekedni. (Élénk tetszés bal felől.)

Angliában meg van tiltva mindenkinek külön parlamentáris törvény által a kormánynak kölcsön adni pénzt oly czélokra, melyek felvételére a parlament által fel nem hatalmaztattak. A másik törvény megtiltja, a banknak előlegezéseket tenni a kormánynak olyan kiadásokra, a melyekre a parlament által fel nem hatalmaztatott. Ebből világos, hogy alkotmányos államban nem törvényes ily előlegezés.

Kerkapoly Károly pénzügyminiszter nem hallgathatja el Horn azon megjegyzését, melyet közbevetőleg mondott, hogy a közös pénzügyminiszter a magyar pénzügyminiszternek közege.

Ez nem áll, hanem csak ugy az egyik, mint a másik kormány megkeresésére annak érdekében müködhetik. Továbbá megjegyzi az előtte szólónak, hogy azt az impertinentiás feleletet, miszerint az egészről nem tudott semmit, nem adhatta, miután akkor nem mondott volna igazat, pedig mindig azt szokott mondani. —

Elnök $\frac{1}{4}$3-kor a tárgyalás folytatását holnapra tüzi ki.

A képviselőház ülése nov. 22-án.

Elnök Somsich Pál. A kormány részéről jelen volt: Szlávy J., Horváth B., Kerkapoly K.

A mult ülés jegyzőkönyve hitelesittetik.

INTERPELLATIÓK.

Mocsári Lajos az államjavak kezelésére vonatkozólag interpellálja a pénzügy-minisztert:

Meg van-e szüntetve nem csak a diósgyőri korona-uradalomban, hanem egyebütt is azon szabály, mely szerint kincstári bérleteknél, ha a bérlő kötelezettségeinek különben megfelelvén tiz száztólival többet igér, részére a bérlet az árverés mellőzésével meghosszabbitható?

Közöltetni fog a miniszterrel.

Bujanovics Sándor a közlekedési miniszterhez a következő interpellatiot intézi:

Tekintve, hogy a kassa-oderbergi vasut kőszegi állomása, melyből az eperjesi szárnyvonal kiágazik, az engedélyokmánytól eltérőleg a Hernád folyó jobb partján épült, és oly fekvésü, hogy azt az egész érdekelt vidék csak a Hernád átkelésével közelitheti meg, kérdem a közlekedésügyi miniszter urat:

Szándékozik-e a közlekedés fentartása érdekében intézkedni akként, hogy a kőszegi vasuti állomás, egy a Hernádon az illető vasuti társaság költségén épitendő hid által, az érdekelt vidékkel összeköttessék?

Kiadatik a miniszternek.

Kemény Mihály a ház elnökétől kérdi: vajon a mult ülésszakban benyujtott ama kérvények, melyek törvényszékek felállitására vonatkoztak, áttétettek-e a 25-ös bizottsághoz?

Elnök ezt lehetetlennek tartja, mert e kérvényeket már a ház tárgyalta és az igazságügyminiszterhez utasitotta.

Perczel Béla tudatja, hogy a miniszter ezen hozzá utasitott kérvényeket a 25-ös bizottságnak rendelkezése alá bocsátotta. (Kemény megnyugvását fejezi ki.)

KÉRVÉNYEK.

Kovács László Hatvanban felállitandó járásbiróság, Prieleszky Tádé irtványok visszaváltása s Schwarcz Gyula a tanitók üzetésének felemelése tárgyában kérvényt nyujtanak be. — A kérvényi bizottsághoz utasittattak. —

NAPIREND.

A ház folytatja Zsedényi és Wahrmannak a pótkölcsönre vonatkozó inditványaiknak tárgyalását.

Ghyczy Kálmán és Zichy Nándor gróf szóltak a mai ülésben elsők ez ügyhez.

Ghyczy K. jeles érveléssel kel ki a kormány ellen, mely a törvényt megszegte, — s pártolja Zsedényi inditványát, annak visszavonása esetére Simonyi Lajosét. Zichy Nándor Wahrmann, — Degré Zsedényi inditványa mellett nyilatkoznak. Szólanak még ezen kivül Detrich Ignátz, Simonyi Ernő, Ivánka Imre, Helfy Ignácz, Ürményi Miksa, Deák Ferencz, Tisza Kálmán, kinek jeles beszédét kivonatilag legközelebb közöljük, Hoffmann Pál, gr. Andrássy Gyula, ki nem hallgathatja azt el, a mit Tisza mondott, Madarász József, Mátyus Arisztid, Vukovics Sebő, Madarász Jenő. Aztán az inditványozók közül Zsedényi első helyen, ki ki jelenti, hogy nem vonja vissza inditványát, Aztán Wahrmann e javaslata ellen felhozott nehány ellenvetésre felel. Irányi kéri ülést eloszlatni s végbeszédét holnapra igéri. Elnök 2$\frac{1}{4}$ órakor az ülést eloszlatja.

† Balogh Péter

ref. superintendens

— szül. 1791. febr. 18. † 1870. nov. 23. —

** Tegnap délután 6 órakor egy fényes csillag futott le a magyar protestáns világ egéről, egy ember-élet aludt ki, kinek halála hire ezer meg ezer szivet döbbent meg. Gyásza van a helybeli főiskolának, gyásza az egyháznak, és egyház-kerületnek:

Balogh Péter meghalt.

Szatmármegye Nábrád községében alacsony nádas házban látott először napvilágot azon férfiu, kit most a püspöki székről ragadt el a halál, szegény szülei 1791-ben adtak neki életet február hó 18-án. A kis fiu már a falusi iskolában megkedvelte a tudományt, s csaknem önerejére támaszkodva hagyá oda a szülei házat, hogy tudomány-szomját a debreczeni főiskolában kielégitse.

A szorgalom és kitartás volt főjellemvonása Balogh Péternek, mint tanulónak. Mint igyekvő ifju segélyt nyert az iskolától, s önmunkássága által nyitott magának anyagi segélyforrásokat.

A derék ifju 1816-ban végezte be iskoláit, s az őt szerető tanárkar a következő 1817-ik évben a 3-ik gymnasium osztálybeli tanitósággal jutalmazá meg.

De ő érezte tetterejét, itt nem tudott megállapodni, s 1818-ban a karczagi iskolai igazgatósági tisztséggel kináltatott meg, mit el is fogadott. Azonban itt sem sokáig müködött, mert a nagy-szalontai népes egyház 1823-ban meghivá őt rendes lelkészeül. Mint karczagi tanitó világi pályára szánta el magát, de a Szalontára történt meghivása után lemondott e tervéről.

Lelkészi hivatalának kitünően felelt meg, mit nyilván bizonyit az, hogy nem sokára esperessé választatott a szalontai egyházmegyében. —

Mint esperes lépett fel a protestans egyház védelmére nyilvánosan az 1857-ik debreczeni gyülésen; ekkori szereplése még mindenkinek elevenen emlékében él. — 1860-ban költözött át Debreczenbe, hol mint superintendens hallhatatlan érdemeket szerzett magának a prot. autonomia szilárd védelmében. Ezen időszak volt életének fénypontja.

Püspök korában nyerte a Leopold-rend kis keresztjét kitüntetésül, de bátor és tántorithatlan lelkét ez nem térité el előbbi elvétől. Vérében volt és meggyőződésében élt a derék férfiunak: egy hajszálnyit sem engedni a prot. autonomiából, s mióta tényekből ismeri az Eötvös nevelésügyi politikáját, annak határozott ellensége volt. Kitünő jellemvonása, hogy ő ősi magyar érzelmü s erős kálvinista hitü volt.

A vezéri szerepre benső lelki hivatással birt, s mindig is megállotta helyét.

De az enyészet zord szele nem kiméli a hatalmas tölgyeket sem. Kidőlt ő is, a nélkül, hogy a méltóságos törzs valaha meghajlott volna. —

Családjából csak egy fia maradt, Imre, kit a jó atya ügyvédi pályára nevelt. Szülőföldén Nábrádon még egy öreg testvére él, kivel szegénysége daczára is mindig a legjobb viszonyban élt.

Nyugodjanak békében a derék ősz férfiu kihült porai. Emlékét megőrzi a történelem.

Ujdonságok.

* **Balogh Péter** superintendens haláláról a családi gyászjelentés igy hangzik: Mély fájdalommal tudatjuk a szeretett atyának és nagyatyának Balogh Péter tiszántuli ref. egyházkerületi superintendens és debreczeni lelkésznek hosszu s főleg 14 napig tartott sulyos betegség után f. november 23-án d. u. $\frac{3}{4}$6-kor, életének 79-ik évében történt csendes elhunytát. A boldogult földi részei e hó 26-án d. e. 10 órakor előbb a lelkészi lakban, azután a nagy templomban tartandó szokásos szertartásaink után fognak a czegléd-utczai sirkertbe örök nyugalmuknak áladatni. — Debreczen, 1870. november 23. Balogh Imre, nőm: Szentsimoni Lakatos Ilona, gyermekeim: Gyula, Imre, Jenő, Piroska, Ilona, és Erzsi.

* **Gyász lobogó leng** a főiskola épületén, jelezve az intézet főgondviselőjének, az ifjuság szertő atyjának s az egyház hü pásztorának, Balogh Péter püspöknek elhunytát; az ifjuság elhatározá, hogy e veszteség feletti méltó fájdalmának külső jeléül ez évben gyászt visel; a temetésre az ifjuság tömegesen fog megjelenni, s a koporsót égő fáklyával kisérik, a jogászok pedig diszruhában állják körül. A temetésre nézve következőkről értesitjük még a t. cz. közönséget:

Egyházi beszédet Pápai Imre böszörményi esperes, emlékbeszédet Tóth Sámuel főiskolai hittanár fognak tartani a nagytemplomban, hol a szószék és uri asztal feketével lesznek bevonva; a főiskolai énekkar a háznál, templomban s az uton is fog müködni.

* **Nyilt kérelem.** Az emlékkertben folyvást sérülések tétetnek, a növények becsét felfogni nem biró vagy épen kártékony hajlamu gyermek és suhancz nemzedék által.

Különös kedve telik az ott járóknak, a rácsozat, ákácz és védtőkesor rongálásában.

Teljes bizalommal felkérjük az egész t. közönséget, legközelebb pedig a kertben s környékén folyvást járó-kelő nemes tanulóifjuságot, hogy eme közvagyont gondja alá venni, s a megoltalmazásban segélyül lenni méltóztassék.

Teljes tisztelettel

Sombory Imre,
az „Emlékkert társulat" elnöke.
Tóth Antal,
jegyzője.

* **Az áru-csarnok ügyében.** T. szerkesztőség! Becses lapjának 228-ik száma egy közleményt tartalmaz, mely azon nézetnek ad kifejezést, miszerint a felállitandó árucsarnok érdekében meginditott mozgalmak — nem tudni mi okból — elnémultak.

Ennek ellenébe engedje meg a tekintetes szerkesztőség felemlitenem, illetőleg az érintett közleményt oda igazitanom, hogy ezen, a helybeli kereskedelmi és iparkamara által kezdeményezett ügy és illető szükséges munkálatok folyamatban vannak, melynek eredményéről mihelyt a körülmények megengedik a közönség haladék nélkül értesittetni fog. Fogadja a t. szerkesztőség megkülönböztetett tiszteletem kifejezését. Debreczen 1870. nov. 23. Dr. Király Ferencz.

* **A városi költségvetés** tárgyalása folyvást tart a közgazdászati bizottmányban; a lehető legnagyobb körültekintés és figyelem fordittatik e fontos tárgyra azok részéről, kik a bizottmányban megjelennek. Sajnos dolog azonban, hogy a körülbelől 60 tagot számitó bizottmányban — a hol a város legfontosabb ügyei tárgyaltatnak — alig szokott 10—15-nél több részt venni a tárgyalásokban.

* **Az „Alföldi Hirlap"** mely Debreczenben jelen meg, tegnapi számában „A képviselőház kávénénikéi" czimü vezérczikkében, a debreczen-szatmári vasutra vonatkozólag Kiss János szatmári képviselő által a közlekedési miniszterhez intézett interpellatiójára, többi közt azt mondja, hogy, „találóbb lett volna, kerülő utak nélkül, a vasut igazgatójához és igazgatótanácsa tagjaihoz, kiknek nagy része ott ül a képviselőházban, egyenesen intézni az interpellatiót, minthogy az épitkezési mulasztásokért, a vállalkozó Strousberg után, azon urakat illeti a felelősség és az a körüli mulasztások iránti számadás."

S azután névszerint megnevezvén Tisza Kálmánt, Várady Gábort és Ivánka Imrét, illőnek mondja, ha igazolnák magokat nyilvánosan a közvélemény előtt az azon vasut épitése körül tett intézkedésekre vonatkozólag.

Nem is emlitve, hogy vastag tudatlanságban kell sinlődni, vagy épen szántszándékos roszakarattal kell eltökélve lenni annak, ki azt sem akarja tudni, hogy a képviselőházban csakis a miniszterekhez intéztethetnek országos ügyekben interpellatiók; s az, ki oly sötétségben szenved, hogy még ezt sem tudja, nincs jogositva arra, hogy az időszaki sajtónak csak napszámos képen is szolgálatában álljon.

Csak arra utalunk, hogy az 1868. évi XIII. törvényczikk 14. § szerint, a magyar északkeleti vasut kiépitésére vonatkozó ezen törvény végrehajtásával egyenesen a közlekedési és pénzügyminiszterek bizattak meg; következésképen, akár az igazgatótanács, akár az épitészi vállalkozó tett légyen mulasztást, a rendelkezés és felelet terhe és kötelessége a miniszteriumot illeti, melynek hivatásához tartozott volna intézkedni az ország javára; jelesen a kárpótlási összegeket behajtatni stb. a mit tudtunkra a miniszterium sem ezen, sem más vasutnál maig sem érvényesitett.

A magát ellenzékinek nevezett „Alföldi Hirlap" nevezett czikkiróját tehát ily tény és jogállás mellett, nem lehet másnak tartanunk, mint vagy ismeretlennek Izráelben, ki előtt ennek törvényei s alkotmányos életviszonyai terra incognitát képeznek, vagy épen a jobboldali kormány védőjének, kinek ily magaviseleteért alkalmasint elismerésre van kilátása.

Mi az idétlen vádat határozottan visszautasitjuk; s azt hiszszük, hogy Tisza Kálmán és a többi megnevezett egyén az ily esetlenségeken inkább szánakozni, mint haragudni fognak.

* **Szinházunk** még sohasem volt annyira folyvást látogatott, mint az idén; ugy hogy komolyan előtérbe nyomul azon kérdés: nem kellene-e már komolyan gondolkozni a szinházi nézőtér megnagyobbitásáról? Szerencse, hogy segitni lehet a nézőtér szük voltán, habár sok költséggel is. A páholyokat is kijebb lehetne tolni az előszobákig, és tán még egy páholysort csinálni, mivel a páholyok igen magasak. Igy mind a nézőtér nagyobbodnék, mind a páholyok száma emelkednék. A költség nehány év alatt bizonyosan kifizetné magát! — Ajánljuk e tárgyat a kormányzó bizottmány figyelmébe előlegesen is. A tervvel jó lenne készen lenni; a kivitel aztán alkalmas időben megtörténhetnék.

* **A tegnapi posta rendetlenségnek**, a mint értésünkre jutott nem a vasutnál alkalmazott posta tiszt, hanem a posta kocsiban müködő condocteur ur volt az oka. Minden esetben bár ki lett legyen is a hibás, igen kellemetlenül hat az ilyen mulasztás a közönségre, s ezen eset kissé nagyobb felügyelet gyakorlására inti az illetőket.

* **Müller Lajos Katalin tánczvigalma**, melyet általa tanitott gyermekek próba bálja előzend meg, igen csinosnak igérkezik lenni, amennyiben a mint halljuk igen sokan készülnek szépeink közül a farsangi mulatságok ezen előhirnökének meglátogatására.

* **Szinházi curiosum.** (Folytatása és vége.) Ezen czim alatt tegnap és tegnapelőtt hozott ujdonságaink folytatásául és kiegészitéseül szolgáljon azon tudósitás, miszerint a szinházi igazgatóság utasitásul adta a jegyszedőknek, hogy a támlásszéki bejáratnál, csak olyan egyének bocsátandók be, a kik bementi jegygyel el vannak látva, miután azon jegy, melyet egy család a páholyra váltott, csakis a páholy, de nem egyszersmind a támlásszékek használatára jogosit fel. Nagyon helyes ezen intézkedés, mert ezáltal egy, a szinház anyagi ügyeire nézve igen hátrányos visszaélésnek lesz eleje véve.

* **A sár, mint mentő eszköz.** Az éjjel a péterfia-utczán a rendőrség egy tagja éjjeli rendetlenkedés miatt vett üzőbe egy egyént, s azt a serház közelében már majdnem elcsipte, a midőn az üldözöttnek egy mentő gondolata támadt, melyet foganatositván czélt is ért. Ugyanis a gyalogjárdáról neki rugtatott azon habaréknak, mely e helyt jó darabon halad az utczán végig, s miután a rendőr látta, hogy üldözöttje majdnem derékig gázolja a sarat, bizony nem nagy kedvet érzett tovább folytatni a lelkiismeretességet, hanem gondolván, hogy azon habarék meguszása már magában elég büntetés egy kis éjjeli kihágásért, futni engedé. — Lám, lám, mire nem jó a mi hires feneketlen sarunk!

* **Sok panasz** volt, kivált a legközelebbi sáros időszakban a miatt, hogy a főbb utczákon kevés átjáró van egyik oldalról a másikra. — Legközelebb egy ily panasz enyésztetik el azon intézkedés által, hogy hatvanutczán a csóka utcza irányában átjáró fog készittetni, mire az előleges intézkedések meg is tétettek.

* **Udvarias, mint a n.-váradi kapitányi hivatal**, ezt is lehetne példabeszédként használni, mert a helybeli rendőrségnek 3—4-szer kell át irni, mig egyszer feleletet kap.

(D—y) **Sürgönyforgalom.** Nov. 22. A pénztárnál felvétetett sürgöny 61 db, megérkezett és kézbesittetett 84 db, felvett 176, kiadadott 351, összesen 847 db.

Szinházi szemle.

** Szerdán, november 23-án adatott: „**Egy jó madár, vagy: a hivatlan vendég,**" vigjáték 3 felvonásban, irta Szigeti. A közönség ez este Foltényi és Foltényiné közt osztotta meg tetszésnyilvánitásait, amaz Vavranecz szerepében remekelvén, s ez utóbbi pedig egy tősgyökeres magyar gazdasszonynak domboritván ki eredeti mintaképét. A szinház ez előadásnál csak félig telt meg.

Fővárosi értesitő.

** A király, mint halljuk, deczember közepéig fog Budán időzni s aztán Rudolf koronaherczeg kiséretében a karácsonyi ünnepekre Meranba megy, a királyné látogatására.

** A koronaőrség, — hir szerint, uj évre, uj egyenruhát kap.

** A budai szinházra nézve b. Orczy intendánsnak az a terve van (ha t. i. az általa kért 20.000 frtnyi subventiót megkapja) hogy az a nemzeti szinháznak gyakorló iskolája legyen. Ugyanis a vidék kiválóbb tehetségeit akarja szerződtetni, kiknek aztán Budán lehető nagy tér nyilván, remélhetőleg rövid idő alatt levetkeznék azt a modorosságot, mely a provinczián általános szokott lenni. A ki Budán egy-egy jó szerepben feltünnék, az föllépne abban a nemzeti szinpadon is. Az intendáns azt hiszi, hogy ily módon sok jó erőt lehetne nyerni a nemzeti szinház részére, s nem itt kellene elszokniok — a müvészi érdekek csorbitásával — a modorosságtól.

** Liszt Ferencz itt tartózkodása alkalmasint némi frisebb mozgást fog behozni a fővárosi pangó társadalmi életbe. Emlegetik ugyanis, hogy hetenkint reggeli társas összejöveteleket — u. n. matinéket — fog rendezni, hova leginkább a főváros müvészi és irói körei lesznek hivatalosak.

** Jobboldali adoma. Mivel most arról beszélnek, hogy a magyar honvédséget több lovas századdal szaporitják, s egy kis müszaki csapatok felállitását is megengedik, tehát alkalomszerüleg beszélik a következő adomát. Midőn ő felsége elé a honvédtörzstisztek névlajstromát terjesztették, minden egyes névnél kérdezősködött az illető katonaviselt dolgairól, s gr. Andrássy Gyula monda el a dicséreteket. Máriássy ezredes nevénél a király szintén megtette kérdéseit. „Oh ez igen jeles, bátor katona — szólt a miniszter. Buda ostrománál háromszor rohant fel, háromszor verték vissza de negyedszer mégis fölhágott a bástyára." — „Akkor valóban vitéz katona," — szólt a király, aláirva a kinevezést. A miniszterelnök — állitólag csak akkor vette észre a dicséret természetét.

„E—r."

Belföldi hirek.

** Hosszu Pályi közönsége egy gyógyszertár felállitását kérelmezé a minisztériumtól a maga és H. Bagos, s M. Pályi községek részére is, de folyamodók kérvényükkel elutasittattak.

** Tenke mezővárosában népbank alakitásán fáradoznak, s az alapszabályok már készen is vannak, s várják annak megerősitését.

** Püspökibe közelébb egy honvéd huszár-szakasz szállásoltatott el; a szegény honvédek Váradról küldettek oda, mert ott „nincs számukra hely." A város közös katonákkal van tele, azok persze előbb valók, mint a mieink.

** Szabadalmat nyert egy szegedi órás (Auer) ujonnan feltalált szerkezetü órára; ezeknek oly tulajdonságuk van, hogy soha sem kell felhuzni, csak egy kis rugót kell megtaszitni, s az óra ismét jár.

** Modern növelde. N. városon egy növeldét tartó asszonyságnál szokás szerint tánczársaság szervezkedett ez idény kezdetén is, s hivatalos lőn három izr. ifju is. Az ifjak első estén igen jól mulattak, s már másnap épen készülnek az estélyre, midőn veszik az üzenetet, hogy „ne fertőztessék meg jelenlétökkel a római kath. tánczórát." Ily példával tagét és felebaráti türelmet.

** Nagyváradon a mult hétfőn egy 16 éves szép leányt tettek a sir örök párnájára. Öngyilkos volt szegény. — szerelmi csalódás miatt.

** Aszalontai második gyógyszertárt személyes joggal a képzettségéről jó hirben álló Podhraczki Ferencz nyerte el.

** A Tisza fenyeget. Medre a folytonos esőzésektől annyira megtelt, hogy kevés kell már a vizár kiöntésére, s hogy több száz gazda szorgalmas munkáját s szép reményeit tönkre tegye. Az áradás oly aggasztó, hogy a hatóságok már a védelemre is megtették a kellő lépéseket.

** A Hegyalján sok kárt tett az esőzés, nagy van ára minden élelmi czikknek, fa nincs, mert nem lehet szállitni, a szöllők valószinüleg takaratlanul maradnak.

Délutáni posta.

— Berlin, nov. 23. (Hivatalos.) Lapouletól délre több kisebb győzedelmes csata volt, ez alkalommal a 83. ezred igen sok ágyut foglalt el és mégszállta Nogent- le Retrout-t 22-én minden ellenállás nélkül.

— Arlon, nov. 23. Az „Echo de Luxenburg" jelenti: a porosz czernirozó csapatok Montmédy és Mezieres alól visszavonultak Francziaország belsejébe.

— Bécs, nov. 23. A börzén egy eddig meg nem erősitett hir szárnyal egy a loire-seregnek a mecklenburgi nagyherczeg fölött kivivott győzelméről.

A „Debreczen"
eredeti

MAGÁNTÁVIRATAI.

= Pest, nov. 24. Ma délután órakor a delegatiók megnyittattak.

= Brüssel, nov. 24. Tegnap léghajón érkezett tudósitások szerint Párisban a francziák strategiai helyzete kitünő. A franczia védelmi öv nagyobbittatott. Azt hiszik Trochu mindaddig nem fog kirohanni, mig a Loire hadsereg ágyui dörgését nem hallja.

= Konstántinápoly, nov. 24. A háborutóli félem kezd némileg oszlani, remélik, hogy az ügy békés uton kiegyenlithető.

= Berlin, nov. 24. Oroszország folytonosan erélyesen készül, s csapatait hátul-töltőkkel látja el.

= Bécs, nov. 24. Hivatalosan jelentik, hogy Potocky az egész cabinettel együtt beadta lemondását.

Távirati tudósitas

a bécsi tőzsdéről nov. 24-ről.

Arany . . . 5 frt 95 kr. | Ezüst. . 122 frt 75 kr.

Felelős szerk. és kiadótulajdonos: OLÁH KÁROLY.

HIRDETÉSEK.

Gyakornok kerestetik.

Egy jó családból való 12—13 éves fiu mint gyakornok alólirottnak czeglédutczán a takarék pénztár épülete alatt levő füszer-kereskedésében minden órán felvétetik.

465 1—2 **Kacsó Ferencz.** füszerkereskedő.

Valódi francia pezsgőborokat

jutányos árban ajánl

461 1—3 **Geréby és Hannig.**

Eladó ház.

A Czegléd utczán 2600 sz. alatti ház szabad kézből eladó. Értekezhetni az emlitett szám alatti házban a tulajdonossal. —

465. 1—5.

Állatorvosi jelentés.

Alólirott, ki a katonaságnál állatorvosi minőségben több mint 20 éven át a legsikeresebben müködtem, s ki a hosszas gyakorlat által a lovak, és minden egyéb állatok betegségeiben a legsikeresebb gyógykezelést sajátitottam el, — lakásomat e városba tettem át, s ajánlom fenti minőségbeni szolgálatomat a n. é. közönségnek.

Tudatom egyszersmind, hogy egy gyógykovács mühelyt is nyitok, melyben lovak a legczélszerübben és legjutányosabban vasaltatnak.

Blechinger Ferencz.
457. 3—5. okleveles állatorvos
Lakása N. Váradutcza 2225. —

Eladó szőllő a sestakert elején.

A legjobb állapotban levő hat kapa szőllő a sesta-kert elején, **diszes kőpajtával** s szüretelő edényekkel, igen haszonhajtó nagy és sok gyümölcsfával ellátva, szabad kézből eladó. Értekezhetni iránta hatvanutczán 1443. sz. a. a tulajdonossal. 443 3—3

Árverési hirdetés.

A debreczeni hirályi váltótörvényszéknek 1870. évi okt. hó 31-en 8559. szám alatt kelt végzése folytán ezennel közhirré tétetik, mikép Weisz Ferencz mint felperes reszére Rozsinger József mint alperestől 500 frt váltói tartozás s járulékai erejéig lefoglalt ingóságok, nevezetesen széna, szalma, buza és más terményei, a nevezett alperesnek Elepi pusztai lakásán folyó évi ***nov. hó 30-ik*** napján d. e. 10 órakor nyilvános árverés utján készpénz fizetés mellett el fognak adatni. — Mire a venni kivánók meghivatnak.

Debreczen nov. hó 14-én 1870.

Mocsy József.
3—3 452. váltótörv. kiküldött végrehajtó